

Waarom gelijkheid beter is voor iedereen (1.12.10)

Richard Wilkinson en Kate Pickett zijn 2 Britse epidemiologen die werk hebben gemaakt van een objectieve basis om meer gelijkheid tussen mensen te verdedigen. Daarvoor hebben ze tijd en moeite gespaard: meer dan 50 persoonsjaren van onderzoek zijn voorafgegaan aan het verschijnen van hun boek: "The Spirit Level: Why Equality Is Better For Everyone". Eindelijk een boek dat heel duidelijk en objectief een overzicht geeft van alle redenen waarom je achter de idee van een meer egalitaire maatschappij moet staan.

Het is niet altijd gemakkelijk om datgene wat je intuïtief als heel juist aanvoelt, voldoende hard te maken voor jezelf en je omgeving. Dit boek is in het Verenigd Koninkrijk zeer positief onthaald. En dat is in deze tijden van verrechtsing misschien een reden tot optimisme.

Het eerste deel van het boek is een opeenstapeling van statistieken en de interpretatie van de auteurs daarvan. Daardoor leest het traag, hoewel de schrijfstijl vlot en onderhoudend is. Vandaar dat de auteurs in de nieuwe uitgave een poging hebben gedaan om het deel statistiek wat lichter te maken, onder andere door wat details in verband met hun statistische bronnen, methodes en resultaten in een appendix weer te geven.

Een geslaagde poging. Het werk heeft niet aan waarde ingeboet. Wie het boek op een zeer kritische manier wil lezen, krijgt wel info over de manier waarop de auteurs tot hun conclusies zijn gekomen.

De conclusies zijn, zelfs voor iemand die zich toch al wat in de materie heeft verdiept, vaak nog verrassend. Als je nog niet goed beseft wat voor een groepsdieren wij zijn, dan beseft je het na het lezen van dit boek wel ten volle. Hoe weinig vrolijk en opmonterend dit gegeven volgens mij ook kan zijn, de auteurs zien dit als een toch als een positief gegeven. En wel zo, dat een doordacht beleid tot grote resultaten kan leiden voor de héle gemeenschap en dat een beleid dat globaal gericht is op realiseren van meer gelijkheid, meer opbrengt dan specifieke maatregelen gericht op specifieke doelgroepen.

Hoe kunnen we volgens Wilkinson en Pickett meer gelijkheid in onze gemeenschappen realiseren? De verandering moet volgens hen van binnenuit komen en zich ontwikkelen naast de gevestigde instituties. Geen grote revolutie, maar een continue stroom van kleine veranderingen in éénzelfde richting.

De huidige tendens is dat men iets probeert aan de ongelijkheid te doen door de band tussen sociaal-economisch nadeel en de problemen die het veroorzaakt te proberen door te snijden. De onuitgesproken hoop is dat mensen –meer bepaald de armen- stand kunnen houden in dezelfde omstandigheden, en toch kunnen ontsnappen aan psychische ziekte, gebrekkige educatie, overgewicht of drugs. Ieder probleem wordt beschouwd als zijnde op zichzelf staand, zonder band met de andere problemen. Een op feiten gebaseerde overkoepelende aanpak zou tot immens veel grotere resultaten kunnen leiden.

De schrijvers raken hier een cruciaal punt aan: Er is nood aan een duidelijk concept van een betere maatschappij. Reeds verschillende decennia zijn progressieve politici aanzienlijk verzwakt in hun positie door het verlies van zo'n concept. De kracht van het bewijs dat een meer gelijke maatschappij, een betere maatschappij is, speelt een sleutelrol in het veranderen van de publieke opinie. Hiervoor halen zij een recent onderzoek in Groot-Brittannië aan, waarbij gebruik gemaakt werd van 'focusgroepen'. Dit toont aan dat begrip van de effecten van ongelijkheid een krachtig effect kan hebben op de attitude van mensen ten aanzien van dit probleem. Zelfs mensen die aanvankelijk sterk gekant waren tegen het idee van grotere gelijkheid en/of rechtvaardigheid, werden overtuigd van het belang van minder ongelijkheid in onze maatschappij. We moeten volgens hen in de eerste plaats de feiten die in 'The Spirit Level' worden aangehaald bij het grote

publiek bekend maken.

Ook wanneer het gaat over de middelen die we hebben om enig verschil te maken, blijven de auteurs even positief. Wanneer we om ons heen kijken, zien we al de enorme omvang van de non-profit-sector. Daarnaast kunnen de ongelijkheid-veroorzakende krachten in de profit-sector worden gedemocratiseerd door aanpassingen in het belastingssysteem. Bv. door het beperken van de 'bedrijfsuitgaven', hogere belasting op de extreem hoge inkomens, vastleggen van een toegestaan maximumloon uitgedrukt in aantal maal het meervoud van het gemiddelde of laagste loon.

Naast deze maatregelen, die zeer gevoelig zijn aan veranderingen in het regeringsbeleid, zien Wilkinson en Pickett heel veel potentieel in het 'democratisch werknemers-eigenaarschap' ('democratic employee ownership'). Ook hier is hun mening zeer sterk gedocumenteerd met feiten uit wetenschappelijk onderzoek en voorbeelden uit de praktijk. Als een middel om de maatschappij te transformeren heeft het werknemers-eigenaarschap het voordeel dat het kan bestaan naast de reeds bestaand conventionele bedrijfsstructuren: Met de juiste wettelijke ondersteuning en belastingmaatregelen kan de transformatie van onze maatschappij volgens hen onmiddellijk beginnen.

Wilkinson en Pickett zien als essentieel voor de ontwikkeling van een betere maatschappij, het ontwikkelen van een duurzame beweging die zich hiervoor inzet. Zij hebben daarom The Equality Trust opgericht (www.equalitytrust.org.uk). De initiële opdracht is het winnen van een wijdverspreid publiek begrip van wat er op het spel staat. Op de website van The Trust kan je het Equality Charter ondertekenen, ideeën doorgeven en deelnemen aan een lokale groep of er zelf één oprichten. Ook voorzien zij downloadbare slides, teksten en grafieken om hiermee zelf aan de slag te gaan.

Bent u op zoek naar het ideale eindejaarscadeau? In dit boek wordt echt wel een goede boodschap verkondigd! Voor iedereen die hoopt dat hij of zij deze wereld een beetje beter zal kunnen maken én voor iedereen die tot nu toe géén hoop meer had, is dit een zeer begeistereerd boek. In plaats van een loutere opsomming te geven van wat er allemaal niet goed gaat, probeert men de lezer ervan te overtuigen dat er nog voldoende mogelijkheden zijn om tot directe actie over te gaan zonder dat men hiermee water naar de zee draagt.

Yvette Vanhoorne

Bibliografische gegevens

Titel: The Spirit Level: Why Equality Is Better For Everyone

Auteurs: Richard Wilkinson, Kate Pickett

Editie: geïllustreerd

Uitgever, jaar v. uitgave: Penguin Group, 2010

ISBN: 978-0-141-03236-8

Lengte: 368 pagina's

Prijs: ongeveer 15 €

.